

TEOZOFICKÁ/EZOTERICKÁ KOZMOLÓGIA

RUDOLF STEINER

GA 89

I. Duchovná kozmológia

26. mája 1904, Berlín

Prednáškový cyklus o základných prvkoch teozofie, ktorý som nedávno oznámil, bude musieť byť prednesený neskôr vo vhodnejšom čase. Odložil som tie prednášky a rozhodol som sa zatiaľ venovať štvrtky predmetu kozmológia, evolúcia sveta, teda učeniu o vzniku sveta a formovaní človeka v tomto svete v teozofickom zmysle.

Som si vedomý toho, že ide o najťažšiu kapitolu teozofického učenia, a môžem vás informovať, že niekoľko našich odbočiek sa rozhodlo, že sa tejto kapitoly ani nedotknú, pretože je príliš ťažká. Napriek tomu som sa tak rozhodol, pretože verím, že náznaky, ktoré som schopný dať, môžu byť pre mnohých z vás užitočné. Aj keď nemôžeme celú tému obsiahnuť naraz,

predsa len môžeme získať náznaky, ktoré nám neskôr umožnia hlbšie preniknúť do látky.

Tí z vás, ktorí sú už dlho zapojení do teozofického hnutia, vedia, že tieto otázky – Ako vznikol svet? Ako sa vyvinul do bodu, kedy ho môžu obývať ľudské bytosti? – sú prví, ktorí sa ujali v teozofickom hnutí. Nielen jedna z prvých kníh, ktorá upriamila pozornosť západu na staroveký svetonázor, „Isis Unveiled“ od Blavatskej, spracovala otázky o začiatku a vývoji sveta, ale aj kniha, ktorej vďačíme za väčšinu našich najstarších nasledovníkov, „ezoterický budhizmus“, od Sinneta. Ako vzniká slnečná sústava? Ako vznikli planéty a hviezdne skupiny? Ako sa vyvíjala naša Zem? Akými fázami prešiel a ktoré ešte pred ním stoja? Týmito otázkami sa do hĺbky zaoberá „ezoterický budhizmus“. Potom sa koncom 80. rokov 19. storočia objavila Blavatská „Tajná doktrína“ av prvom zväzku sa zaoberá otázkou: Ako sa vyvinul svetový systém? – a v druhom zväzku: Ako sa ľudská rasa vyvinula na Zemi?

Potrebujem poukázať len na jednu vec, aby som ukázal ťažkosti, ktoré s tým súvisia. Keď otvoríte prvý zväzok Blavatskej „Tajnej doktríny“, zistíte, že určité tvrdenia v Sinnetovom „Budhizme“ sú opísané ako chybné a sú čiastočne opravené. Teozofickí autori nepochopili niektoré z týchto vecí a niektoré z nich boli nesprávne

opísané. Preto ich pani Blavatská opravila. Povedala, že nastal istý druh babylonského zmätku reči a že vedúce osobnosti [Teozofickej spoločnosti] v týchto otázkach naozaj nevedeli. Všetci viete, že vznešení majstri, ktorí sú ďaleko za naším priemerným vývojom, odovzdali učenie v „Tajnej doktríne“. Už pred „Tajnou doktrínou“ sa objavila kniha, v ktorej Sinnet, autor „Ezoterického budhizmu“, publikoval sériu listov od Mahátmu. Vidíme z toho ťažkosti s pochopením tejto tajnej doktríny a chápeme, ako boli Sinnet a Blavatská, takí usilovní pri prijímaní tohto učenia, priam zúfalí z ťažkostí s porozumením. „Ach,“ povedal jeden z učiteľov, „ste zvyknutý chápať veci iným intelektom, a tak nerozumiete, čo vám chceme povedať, aj keď sa o to veľmi snažíte“. Ak vezmeme do úvahy toto tvrdenie, problém sa ukáže. Nedorozumenia vznikajú všade tam, kde sa vyučuje kozmológia. Keď som to všetko vysvetlil, žiadam vás o zhovievavosť, ak sa teraz pokúsim prispieť niečím o tomto učení. boli úplne zúfalí z toho, že je ťažké to pochopiť. „Ach,“ povedal jeden z učiteľov, „ste zvyknutý chápať veci iným intelektom, a tak nerozumiete, čo vám chceme povedať, aj keď sa o to veľmi snažíte“. Ak vezmeme do úvahy toto tvrdenie, problém sa ukáže. Nedorozumenia vznikajú všade tam, kde sa vyučuje kozmológia. Keď som to všetko vysvetlil, žiadam vás o zhovievavosť, ak sa teraz pokúsim prispieť

niečím o tomto učení. boli úplne zúfalí z toho, že je ťažké to pochopiť. „Ach,“ povedal jeden z učiteľov, „ste zvyknutý chápať veci iným intelektom, a tak nerozumiete, čo vám chceme povedať, aj keď sa o to veľmi snažíte“. Ak vezmeme do úvahy toto tvrdenie, problém sa ukáže. Nedorozumenia vznikajú všade tam, kde sa vyučuje kozmológia. Keď som to všetko vysvetlil, žiadam vás o zhovievavosť, ak sa teraz pokúsim prispieť niečím o tomto učení.

Na úvod by som chcel objasniť pozíciu teozofickej kozmológie vo vzťahu k modernej vede a jej metódam. Niektorí by mohli povedať: pozrite sa na pokroky, ktoré urobili naši astronómia; môžeme to pripísať ďalekohľadom, matematickým a fotografickým metódam, ktoré nám poskytli poznatky o vzdialených hviezdach. Súčasná veda so svojimi dôkladnými metódami sa podľa nich javí ako jediný spoľahlivý zdroj poznatkov o vývoji svetového systému. Cítia, že majú právo zosmiešňovať čokoľvek, čo sa o tejto téme hovorí z druhej strany. Nejednen astronóm namieta: To, čo nám vy teozofi hovoríte o astronómii, je starodávna múdrosť, ktorú učili Chaldejci alebo védenský kňazi a ktorá patrí k najstarším zásobám múdrosti, ktoré ľudstvo vlastní; ale aký význam môže mať to, čo bolo povedané pred tisíckami rokov, keď až od Koperníka získala astronómia relatívne pevný základ. Zdá sa teda, že to, čo Blavatská

hovorí v knihe „Tajná doktrína“, je v rozpore s tým, čo nám astronómom objasňujú naše teleskopy a tak ďalej. Ale teozof nemusí protirečiť tomu, čo tvrdí astronóm. Nie je to potrebné, hoci existujú teozofi, ktorí si myslia, že musia bojovať proti súčasnej astronómii, aby vytvorili priestor pre svoje vlastné učenie. Veľmi dobre viem, že vodcovia teozofického hnutia si myslia, že môžu inštruovať astronómov.

Vezmite si básnika, ktorého práca nám robí radosť. Tento básnik možno nájde životopisca, ktorý sa pokúsi vysvetliť vnútorné duchovné aspekty básnikovho bytia. Existuje však aj iná možnosť – fyziologická, vedecká cesta. Povedzme, že prírodovedec študuje básnika. Do úvahy bude brať len básnikove fyziologické a fyziognomické vlastnosti; študuje ho z prírodovedného hľadiska a povie nám, čo vidí a čo spája s prírodovedným chápaním. My ako teozofi by sme povedali, že tento bádateľ opisuje básnika z hľadiska fyzickej roviny. Nehovorí ani slovo o tom, čo nazývame biografiou básnika – o duševno-duchovnom aspekte. Mali by sme teda dva koexistujúce spôsoby opisu básnika, ktoré si vôbec nemusia protirečiť. Prečo by prírodná veda a duša-duchovné nemohli koexistovať a každé by nemalo byť relevantné svojím vlastným spôsobom? Jedno nemusí protirečiť druhému.

Rovnako je to s prírodovednou kozmológiou, s tým, čo nám naši astronómovia hovoria o štruktúre sveta a vývoji svetového systému. Povedia, čo im prezradia fyzické zmysly. Popri tom je však možný aj duševno-duchovný spôsob nazerania na veci, a keď sa na to takto pozeráme, nikdy sa nezrazíme s astronómiou; naopak, oba spôsoby myslenia sa niekedy navzájom podporia. Keď bola napríklad vedecká fyziológia mozgu oveľa menej rozvinutá ako teraz, boli autori, ktorí písali biografie významných ľudí. Astronóm preto nemôže namietat, že ezoterický spôsob myslenia je zastaraný a nemožný len preto, že Kopernik dal astronómii nový základ. Ezoterické zdroje sú úplne odlišné; existovali dávno predtým, ako sa oko naučilo pozorovať oblohu ďalekohľadmi a predtým, ako sa dali fotografovať hviezdy. Kopernikov a ezoterický výskum majú celkom odlišné veci. a sila jedného v ľudskej duši nezávisí od druhého. Sila, ktorá nám dáva informácie o duševno-duchovných aspektoch, siaha tak ďaleko do minulosti, že nám žiaden historik nemôže povedať, kedy sa tento spôsob opisu štruktúry sveta začal. Nie je možné zistiť, ako duchovní vodcovia prišli na tieto ezoterické názory. Sila, ktorá nám dáva informácie o duševno-duchovných aspektoch, siaha tak ďaleko do minulosti, že nám žiaden historik nemôže povedať, kedy sa tento spôsob opisu štruktúry sveta začal. Nie je možné zistiť,

ako duchovní vodcovia prišli na tieto ezoterické názory. Sila, ktorá nám dáva informácie o duševno-duchovných aspektoch, siaha tak ďaleko do minulosti, že nám žiaden historik nemôže povedať, kedy sa tento spôsob opisu štruktúry sveta začal. Nie je možné zistiť, ako duchovní vodcovia prišli na tieto ezoterické názory. Ezoterické školy existovali v Európe už pred založením Teozofickej spoločnosti v roku 1875. Poznatky sa však šírili len v malých kruhoch. Prísne pravidlo hovorilo, že vedomosti nemajú prechádzať za múry škôl. Ak chcel niekto nastúpiť do školy, musel na sebe tvrdo pracovať, kým mu boli oznámené prvé pravdy. Tvrdilo sa, že pred prijatím týchto právd sa človek musí pripraviť. V školách bolo veľa stupňov, ktorými človek musel prejsť – skúšobné známky; a kto bol považovaný za nepripraveného, musel sa ďalej pripravovať. Keby som vám tie stupne opísal, z prísnosti skúšok by sa vám točila hlava. Veci o vývoji sveta sa považovali za najdôležitejšie a oznamovali sa len tým, ktorí dosiahli najvyššie stupne. V 17. storočí, ktoré malo veľký vplyv na kultúru, bolo toto poznanie v rukách hnutia Rosenkreuz (Ružový kríž), ktoré pôvodne vychádzalo z orientálnych znalostí a tieto poznatky sa v rôznych stupňoch odovzdávali európskym adeptom. Koncom 18. storočia a najmä začiatkom 19. storočia tieto ezoterické školy zmizli z európskej kultúrnej scény a

poslední adepti Rosenkreuzu sa stiahli do Orientu. Bola to éra, v ktorej mali ľudia organizovať život podľa vonkajších vedomostí; prišiel vynález parného stroja, vedecký výskum bunkovej biológie a pod. Ezoterická múdrosť vtedy nemala čím prispieť a tí, ktorí dosiahli najvyššie body tejto múdrosti, najvyššie stupne, sa stiahli do Orientu. Hoci neskôr existovali ezoterické školy, teraz nás veľmi nezaujímajú; ale musím ich spomenúť, pretože pani Blavatská a pán Sinnet, keď dostali kozmologické poznatky z tibetsko-budhistických ezoterických škôl, išli k základným zdrojom.

Dlhý duchovný vývoj v Európe priviedol európsky mozog, európske myslenie do takého bodu, že nastali ťažkosti s pochopením ezoterických právd. Tieto pravdy boli pochopené iba s veľkým úsilím. Keď toto poznanie prvýkrát zverejnil čiastočne „ezoterický budhizmus“, čiastočne „Tajná doktrína“, prívrženci ezoterických škôl si to všimli a zdalo sa im chybou, že prísne pravidlo nenechať nič ísť za múry škôl bolo rozbitých. Stúpenci teozofického hnutia však vedeli, že je potrebné niektoré z týchto vecí dať najavo. Západná veda nemohla prijať to, čo povedali, pretože nikto nebol schopný dokázať, čo napísali pani Blavatská a Sinnet.¹ ktoré uvádzajú oba zväzky knihy Madame Blavatskej. Autenticita týchto veršov, ktoré sa týkajú histórie vesmíru, bola spochybnená; žiadny vedecký výskumník z nich

nemohol nič urobiť; všetko to vyzeralo ako facka do tváre všetkého, čo európski učenci vedeli. Bol jeden výskumník, orientalista menom Max Müller,² ktorého si veľmi vážim, ktorý sa energicky postavil za orientálnu múdrosť. Všetko, čo sa mohol dozvedieť o orientálnej múdrosti, dal k dispozícii Európe. Ale ani Max Müller, ani žiadny iný vedec nedokázal nič urobiť s tým, čo hlásala madame Blavatská. Všetci povedali, že obsah „Tajnej doktríny“ bol čistou fantáziou. Vedci nikdy nič podobné v indických dokumentoch nenašli.

Madame Blavatská povedala, že miesto, kde získala svoje tajomstvá, stále obsahuje veľké poklady starovekej literatúry, ale že najdôležitejšie časti tejto múdrosti boli chránené pred očami západu. Dokonca aj to málo, čo bolo odhalené, nebolo pochopené kvôli európskemu spôsobu myslenia; chýbal komentár, ktorý by obsahoval kľúč k porozumeniu. Knihy, ktoré ukazovali, ako treba jednotlivé návrhy chápať, starostlivo ukryli domorodí tibetskí inštruktori – aspoň to tvrdila madame Blavatská. Iní myslitelia však tvrdili, že táto literatúra svedčí o tom, že existovala starodávna múdrosť, ktorá ďaleko presahovala všetko, čo dnes svet vie o duchovných záležitostiach. Orientálni mudrci hovoria, že staroveká múdrosť je obsiahnutá v tých knihách, ktoré starostlivo chránili, a že táto starodávna múdrosť nebola odovzdaná ľuďmi ako my, ale

pochádzajú od vyšších bytostí, že pochádzajú z božských zdrojov. Orientálci hovoria o božskej starodávnej múdrosti. Max Müller ale na prednáške pre svojich študentov povedal, že nie je možné overiť, že takáto starodávna múdrosť existovala. Keď sa o tom od pani Blavatskej dopytal veľký učenec sanskrtu na brahminu, povedal: Ó, keby bol Max Müller brahman a ja by som ho mohol vziať do chrámu; Tam by som ho mohol presvedčiť, že existuje božská múdrosť. Keď sa o tom od pani Blavatskej dopytal veľký učenec sanskrtu na brahminu, povedal: Ó, keby bol Max Müller brahman a ja by som ho mohol vziať do chrámu; Tam by som ho mohol presvedčiť, že existuje božská múdrosť. Keď sa o tom od pani Blavatskej dopytal veľký učenec sanskrtu na brahminu, povedal: Ó, keby bol Max Müller brahman a ja by som ho mohol vziať do chrámu; Tam by som ho mohol presvedčiť, že existuje božská múdrosť. Veci, ktoré Blavatská odhalila prostredníctvom dzyanských veršov, sú čiastočne z takýchto skrytých zdrojov. Keby pani Blavatská vymyslela tieto verše sama, stáli by sme pred ešte väčším zázrakom. Nie sme však povinní preberať ezoterické posolstvá o pôvode sveta zo starých spisov. V človeku sú sily, ktoré mu umožňujú sám pozorovať a skúmať pravdy, keď tieto sily rozvinie správnym spôsobom. A to, čo môže človek takto zažiť, súhlasí s tým, čo si pani Blavatská priniesla

z ďalekého východu. Ukazuje sa, že okultisti v Európe chránili aj vedomosti, ktoré učiteľ odovzdával z generácie na generáciu bez toho, aby ich niekedy zveril knihám. Okultisti teda mohli posúdiť, čo Blavatská naznačila v „Tajnej doktríne“ podľa svojich vlastných vedomostí, najmä toho, čo získali prostredníctvom svojich vlastných schopností. Bolo testované a potvrdené,³ no napriek tomu je pre európskeho okultistu ťažké sa s tým vyrovnáť. Spomeniem len jeden bod: Európske ezoterické poznanie je veľmi jednoznačne determinované kresťanskými a kabalistickými vplyvmi, a preto nadobudlo jednostranný charakter. Ak to však vezmeme do úvahy a vrátime sa k základu tohto poznania, je možný úplný súhlas s tým, čo bolo odhalené prostredníctvom pani Blavatskej. Hoci akési overenie toho, čo nám povedala pani Blavatská o kozmológii, bolo možné, je ťažké prinútiť učencov pochopiť, čo sa myslí, keď sa o pôvode sveta hovorí na základe ezoterických vedomostí. Je samozrejme úžasné, čo učenci dokázali pri dešifrovaní starých dokumentov, ako sa snažia rozlúštiť babylonské klinové znaky a egyptské hieroglyfy; ale Max Müller povedal, že tieto nápisy nenaznačujú pôvod sveta. Vidíme, ako učenci pracujú na okraji vecí a nedostanú sa k jadru. Nekritizujem veľkú starostlivosť a presnú prácu mozaiky, ktorú vedci vykonali. Poukážem

len na knihy, ktoré sa objavili v súvislosti s argumentmi Biblia-Babel.⁴ To všetko je pekná mozaika, ale učitelia uviazli na periférii. Človek má pocit, že netuší, ako sa dostať ku kľúču k týmto záhadám. Je to ako keď človek začne prekladať knihu napísanú v cudzom jazyku. Spočiatku je to nedokonalé. Rovnako je to s prekladmi starých mýtov o stvorení našimi vedcami. Toto sú zmrzačenia starovekého učenia, ktoré sa odovzdávalo z generácie na generáciu. Niečo o nich mohol vedieť len ten, kto dosiahol určitý stupeň zasvätenia. Na konci týchto prednášok sa k tomu vrátim. Zsvätenci sú tí, ktorí získali poznanie týchto vecí prostredníctvom vlastnej skúsenosti. Môžete sa opýtať: čo je vlastne zsvätenec? V teozofii a v ezoterických spoločnostiach sa toľko hovorí o takzvaných zsvätencoch. Zsvätenec je ten, kto do vysokej miery vyvinul silu, ktorá drieme v každom človeku – a ktorú môže vyvinúť každý človek. Zsvätenec kultivoval tieto sily a prispôbil ich do tej miery, že môže pochopiť, aké sily vo vesmíre sú predmetom toho, čo chcem vysvetliť. No, poviete si: vždy nám hovoria, že existujú také okultné sily, ktoré driemu v mužoch, ale to nie je isté. To je výsledok nedorozumenia. Mystik, okultista, netvrdí nič, čo by učenc nemohol presadiť vo svojom odbore. Povedzme, že vám niekto povie matematickú pravdu. Ak ste neštudovali matematiku, nemáte

potrebné znalosti na overenie tejto pravdy. Nikto nepopiera, že na posúdenie matematickej pravdy je potrebné najskôr dosiahnuť potrebné kapacity. O takejto pravde nemôže rozhodnúť žiadna autorita, súdiť môže jedine jedinec, ktorý ju zažil. A posúdiť ju môže len ten, kto zažil ezoterickú pravdu. Naši súčasníci však požadujú, aby okultista dokázal to, čo hovorí, k spokojnosti každej priemernej inteligencie. Stoja si za vetou: čo je pravda, musí byť dokázateľné a každý tomu musí rozumieť. Okultista však netvrdí nič iné ako to, čo tvrdí ktorýkoľvek iný učenec vo svojom odbore, a nepožaduje nič viac, ako požaduje aj každý matematik. Nikto nepopiera, že na posúdenie matematickej pravdy je potrebné najskôr dosiahnuť potrebné kapacity. O takejto pravde nemôže rozhodnúť žiadna autorita, súdiť môže jedine jedinec, ktorý ju zažil. A posúdiť ju môže len ten, kto zažil ezoterickú pravdu. Naši súčasníci však požadujú, aby okultista dokázal to, čo hovorí, k spokojnosti každej priemernej inteligencie. Stoja si za vetou: čo je pravda, musí byť dokázateľné a každý tomu musí rozumieť. Okultista však netvrdí nič iné ako to, čo tvrdí ktorýkoľvek iný učenec vo svojom odbore, a nepožaduje nič viac, ako požaduje aj každý matematik. Nikto nepopiera, že na posúdenie matematickej pravdy je potrebné najskôr dosiahnuť potrebné kapacity. O takejto pravde nemôže rozhodnúť

žiadna autorita, súdiť môže jedine jedinec, ktorý ju zažil. A posúdiť ju môže len ten, kto zažil ezoterickú pravdu. Naši súčasníci však požadujú, aby okultista dokázal to, čo hovorí, k spokojnosti každej priemernej inteligencie. Stoja si za vetou: čo je pravda, musí byť dokázateľné a každý tomu musí rozumieť. Okultista však netvrdí nič iné ako to, čo tvrdí ktorýkoľvek iný učenec vo svojom odbore, a nepožaduje nič viac, ako požaduje aj každý matematik. Naši súčasníci však požadujú, aby okultista dokázal to, čo hovorí, k spokojnosti každej priemernej inteligencie. Stoja si za vetou: čo je pravda, musí byť dokázateľné a každý tomu musí rozumieť. Okultista však netvrdí nič iné ako to, čo tvrdí ktorýkoľvek iný učenec vo svojom odbore, a nepožaduje nič viac, ako požaduje aj každý matematik. Naši súčasníci však požadujú, aby okultista dokázal to, čo hovorí, k spokojnosti každej priemernej inteligencie. Stoja si za vetou: čo je pravda, musí byť dokázateľné a každý tomu musí rozumieť. Okultista však netvrdí nič iné ako to, čo tvrdí ktorýkoľvek iný učenec vo svojom odbore, a nepožaduje nič viac, ako požaduje aj každý matematik.

Mohli by ste sa opýtať: prečo sa dnes oznamujú okultné pravdy? Predchádzajúcou metódou, ktorú používali ezoterické školy, bolo držať ich v malých skupinách. Túto metódu stále používajú okultisti

„pravice“. Kto má skúsenosti a vie čítať znamenia doby, však vie, že to už nie je správne. A to, že už nie je správne, je dôvodom vzniku teozofického svetového hnutia. To, čo je v našej dobe najrozvinutejšie, je porozumenie. Vďaka pokroku v priemysle a technológiách za spojenie myslenia so zmyslami. Toto chápanie alebo intelektualizmus slávilo svoje najväčšie triumfy v 19. storočí. Intelektuálne myslenie nebolo nikdy tak silne rozvinuté ako dnes. Povedal som, že orientálni mudrci vlastnili starodávnu múdrosť, ale bolo to v úplne inej podobe ako dnešné myslenie. Veľkí učitelia Orientu nemali túto chytrnosť logického myslenia, túto čistú logiku; nepotrebovali to. Preto bolo ťažké im porozumieť. Mali intuíciu, vnútorné videnie. Skutočná intuícia sa nezíska logickým myslením; skôr sa pravda zjaví priamo pred duchom dotknutej osoby. Onvie to. Netreba mu to dokazovať. Učitelia teozofického hnutia majú teraz právo odovzdať určitú časť tejto ezoterickej múdrosti. Máme právo obliecť si do modernej formy myslenia múdrosť, ktorá nám bola odovzdaná vo forme intuície. Myšlienka je sila ako elektrina, ako sila pary, ako sila tepla. A kto prijíma myšlienky, ktoré sa vyučujú v rámci teozofického hnutia a venuje sa im bez toho, aby bol od začiatku nedôverčivý, v tom sú tieto myšlienky silou. Poslucháči si to najskôr neuvedomujú; semienko začne rásť

neskôr. Žiaden teozofický učiteľ nežiada nič viac, než byť vypočutý. Nevyžaduje slepú vieru, iba počúvanie. Ani veriace prijatie, ani neveriace odmietnutie nie sú správne stanoviská. Poslucháč by mal brať do úvahy len myšlienky, ktoré mu boli odovzdané, musí byť „neutrálny“ a musí umožniť, aby učenie fungovalo „na skúšku“. Kto to robí, prúdia do neho nielen myšlienky, ale aj duchovná sila, ktorá koná. Ľudia nachádzajú najjednoduchší prístup prostredníctvom myslenia, pretože západoeurópska kultúra túto schopnosť do takej miery rozvinula. Ani tí najvernejší kresťania chodiaci do kostola si nevedia predstaviť, do akej miery ľudia verili skôr. Tento zdroj presvedčenia už nepreteká. Dnes musíme svoje myšlienky obohatiť úplne iným spôsobom. V minulosti sa duchovná komunikácia musela odovzdávať v tajných ezoterických školách, pretože myslenie nebolo kultivované ako dnes. Dnes musíme spojiť spiritualitu so silou myslenia, ktorou zapalujeme myšlienky, aby žili. Duchovný rečník hovorí k svojim poslucháčom iným spôsobom ako bežný rečník. Hovorí tak, že z neho prúdi akési duchovné fluidum, duchovná sila. Poslucháč by mal byť objektívny, bez áno alebo nie; mal by žiť s touto myšlienkou, medituj nad tým a nechaj to v ňom pôsobiť. Potom sa v ňom rozsvieti sila.

Dnes musíme oznámiť ezoterické pravdy o vzniku a vývoji sveta v podobe európskeho myslenia a vedy. Tieto prednášky budú týmto spôsobom popisovať podmienky, ktoré predchádzali vzniku našej zeme. Budeme vedení späť do najstarších čias, kde sa v najšedšom svetle úsvitu formovali bytosti, ktoré sa neskôr vyvinuli v ľudské bytosti. Budeme privedení do štádia, kedy bola táto ľudská bytosť presiaknutá pozemskými silami, kde bola obklopená pozemskou hmotou, až do bodu, kde teraz stojí. Dozvieme sa a uvidíme predpozemský a pozemský vývoj nášho sveta a ako nám teozofia dáva výhľad do budúcnosti. Uvidíme, kam sa bude uberať vývoj sveta. To všetko chceme ukázať bez toho, aby sme odporovali myšlienkam dnešných astronómov. Ak rozviníme sily, ktoré v nás spia, sami uvidíme veľký cieľ, ku ktorému smerujeme: získanie kozmologickej múdrosti. O tejto kozmologickej múdrosti budeme uvažovať v ďalších prednáškach.